

13-14 listopada br. w Warszawie odbyła się 7. edycja ogólnopolskiej konferencji „Opieka długoterminowa w Polsce - dzisiaj i jutro”, organizowanej przez Koalicję „Na pomoc niesamodzielnym”. Przedstawiciele administracji publicznej, parlamentu, NFZ, samorządów, środowisk medycznych oraz organizacji pacjenckich dyskutowali, jak zbudować nowoczesny, zintegrowany system wsparcia odpowiadający na potrzeby szybko starzejącego się społeczeństwa.

Podczas panelu otwarcia, Marzena Okła-Drewnowicz, sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, odpowiedzialna za politykę senioralną, podkreśliła, że w ramach kamienia milowego A70 Krajowego Planu Odbudowy trwają prace nad dwiema fundamentalnymi ustawami: ustawą o bonie senioralnym oraz ustawą o opiece długoterminowej. Zwróciła uwagę, że nie da się zbudować sprawnego systemu jednym programem ani w jednym resorcie – konieczne jest połączenie rozproszonych dziś zadań, współpraca z samorządami oraz odejście od archaicznych przepisów opartych na kodeksie cywilnym z lat 60. Nowe regulacje mają wprowadzić realne wsparcie dla osób starszych w ich miejscu zamieszkania.

Przewodnicząca Senackiej Komisji Zdrowia, Beata Małecko-Libera zaznaczyła, że opieka długoterminowa jest tylko fragmentem szerszego wyzwania, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Wskazywała na konieczność likwidacji silosów między systemem zdrowia a pomocą społeczną i zbudowania spójnego, zorientowanego na człowieka modelu opieki. Wyraziła także oczekiwanie, że przygotowywane ustawy uwzględnią głos praktyków oraz środowisk senioralnych, a nie będą wyłącznie techniczną korektą przepisów.

W trakcie konferencji wręczono Nagrodę Koalicji „Na pomoc niesamodzielnym” za wieloletnią działalność na rzecz osób starszych, niesamodzielnych i przewlekle chorych. Tegoroczną laureatką nagrody Koalicji została prof. Katarzyna Wieczorowska-Tobis, przewodnicząca zarządu głównego Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego.

Obraz wyzwań systemu wyłaniał się z kolejnych dyskusji: od domowej wentylacji mechanicznej, przez powstawanie i funkcjonowanie Centrów Usług Społecznych, po kryzys kadrowy w pielęgniarskiej opiece długoterminowej i szczepienia osób starszych. Eksperti przypomnieli, że przygotowany już w 2021 r. model nowej opieki nad pacjentami wentylowanymi w domu wciąż czeka na aktualizację i wdrożenie, podczas gdy liczba chorych wymagających wsparcia oddechowego systematycznie rośnie. Podkreślano konieczność wcześniejszej kwalifikacji do świadczeń oraz szerszego wykorzystania telemedycyny i telemonitoringu.

W debacie o Centrach Usług Społecznych wskazywano ich potencjał, jako narzędzia integrującego lokalną politykę społeczną i zdrowotną. CUS-y mogą – jak argumentowano – nie tylko reagować na kryzysy ale także wzmacniać samodzielność mieszkańców, pod warunkiem stabilnego finansowania, rozwoju oferty usług i lepszego wykorzystania technologii. Z kolei dyskusja o pielęgniarskiej opiece długoterminowej domowej zdominowana była przez temat kadr: według danych przedstawionych podczas konferencji w najbliższych latach może zabraknąć nawet 160 tys. pielęgniarek, a znaczna część obecnie pracujących osiągnęła już wiek emerytalny. Wskazywano także na potrzebę zmiany wyceny świadczeń, lepszego wykorzystania kompetencji opiekunów medycznych oraz systemowego wsparcia personelu.

Mocno wybrzmiał także wątek profilaktyki. Rozmawiano o szczepieniach osób starszych, jako integralnej części długoterminowej troski o zdrowie. Eksperti podkreślali, że niska wyszczepialność dorosłych

wynika m.in. z błędów komunikacyjnych z przeszłości, braku jednolitego przekazu oraz trudności w dostępie do szczepień, dlatego potrzebna jest rzetelna, spójna informacja oraz jasne zasady finansowania.

Osobny blok dyskusji poświęcono jakości i standardom w opiece długoterminowej oraz roli placówek instytucjonalnych – zakładów opiekuńczo-leczniczych (ZOL), zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych (ZPO), domów pomocy społecznej (DPS) i całodobowych domów opieki. Prof. Agnieszka Neumann-Podczaska zwracała uwagę, że w Polsce brakuje regulacji opartych na podejściu zorientowanym na osobę, systematycznym monitorowaniu jakości oraz narzędzi umożliwiających ocenę efektów opieki. Eksperti wskazywali, że ZOL i ZPO w praktyce zatraciły projektowane pierwotnie różnice, co utrudnia efektywne działanie i wymaga uporządkowania koszyka świadczeń, rozwiązania problemów kadrowych i finansowych oraz lepszego powiązania opieki instytucjonalnej z domową. Podkreślano również niewykorzystany potencjał DPS-ów i domów całodobowej opieki, które – przy zmianie sposobu finansowania, uproszczeniu dokumentacji, lepszym wykorzystaniu technologii (np. systemów ciągłego monitorowania glikemii) oraz przełamaniu negatywnych stereotypów – mogłyby łączyć różne typy świadczeń: opiekuńczych, socjalnych, rehabilitacyjnych i medycznych.

Istotnym elementem debaty była sytuacja rodzin i opiekunów nieformalnych. Zwracano uwagę na to, że domowa opieka nad osobą niesamodzielną często zaczyna się nagle – po wypisie ze szpitala, bez odpowiedniego przygotowania, wsparcia edukacyjnego i zaplecza organizacyjnego. Uczestnicy dyskusji podkreślali potrzebę stworzenia jasnych ścieżek informacji: gdzie szukać pomocy, jak przygotować się do opieki, jakie formy wsparcia – w tym planowany bon senioralny – mogą realnie odciążyć rodziny i zapobiec ich wypaleniu.

W podsumowaniu konferencji Magdalena Osińska-Kurzywilk, prezes zarządu Koalicji „Na pomoc niesamodzielnym”, podkreśliła, że budowanie trwałego systemu wsparcia wymaga ścisłej współpracy sektora publicznego i prywatnego oraz rozwijania programów zapewniających kompleksową opiekę poszpitalną i długoterminową.

Wspólny wniosek z dwudniowych obrad jest jednoznaczny: Polska stoi przed koniecznością głębokich zmian systemowych – od standaryzacji opieki i uporządkowania ról poszczególnych placówek, przez rozwój opieki domowej i telemedycyny, aż po realne wsparcie opiekunów nieformalnych. Kluczowe będzie stworzenie jednolitego, spójnego i opartego na rzetelnych danych systemu opieki długoterminowej, który sprosta rosnącym potrzebom starzejącego się społeczeństwa i zapewni osobom niesamodzielnym oraz ich bliskim bezpieczeństwo, przewidywalność i możliwość godnego życia w miejscu zamieszkania.

Związek Powiatów Polskich objął to wydarzenie patronatem honorowym.